

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum virtutes consistant in medio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Magistri Durandi de
QVÆSTIO TERTIA.
Vtrum virtus consistat in medio.

Tho. 1. 2. q. 64. art. 1. c. 3.

Tertio queritur vtrum virtus consistat in medio. Et arguitur quod non, quia illud de cuius ratione est quod sit vltimum non consistit in medio, sed de ratione virtutis est quod sit vltimum de potentia, vt dicitur primo cœli & mundi, ergo non consistit in medio.

2. Item si de ratione virtutis moralis esset consistere in medio ipsa nō perferetur, sed potius corrumpetur per illud quod tendit ad extremū: sed quædam virtutes perficiuntur tendendo ad extremum, sicut magnanimitas, quæ est circa magnos honores, & magnificencia circa maximos sumptus, & virginitas quæ abstinet ab omnibus venerei delectationibus, ergo saltem tales virtutes nō consistunt in medio.

3. IN contrarium est quod dicitur. 2. Ethic. quod virtus est habitus electiuus in medio consistens.

4. **RESPONSI**O. Dicendum quod quū medium dicatur per comparationem ad aliqua extrema possumus loqui de medio dupliciter secundum quod extrema in moribus possunt dupliciter accipi. Vno modo possunt accipi extrema in moribus, secundum oppositionē boni & mali. Alio modo secundum oppositionē superflui & diminuti. Si loquamur de medio, respectu extremorum quæ sunt bonum & malum, sic dicendum est quod nulla virtus consistit in medio, sed tenet extremum, quia virtus est determinate bonus habitus, & nō aliquid medium inter bonum & malum. Quod patet sic, inter bonum & malū non potest accipi medium, nisi per negationē, vel participationē, sed virtus neutro modo potest esse medium inter bonū & malum, ergo &c. Maior patet, minor probatur, quia si virtus esset medium per abnegationem inter bonū & malum, tunc ipsa non haberet nec rationem boni, nec rationem mali, quod falsum est, quum in diffinitione virtutis ponatur bonum, vt satis patet per Augu. qui dicit quod virtus est bona qualitas mentis, & per rationem, quia simile est iudicium de habitibus & actibus eis correspondentibus, sed actus procedentes ab habitibus nō possunt esse indifferentes ad bonum & malū, sed sunt determinate vel boni vel mali, cum sint electiuī, hoc est, ab electione procedentes, ergo habitus eis correspondentes nō possunt esse indifferentes ad bonum & malum, sed necessario sunt determinate boni vel mali. Item bonum & malum se habent vt priuatio & habitus circa susceptiuum, sed inter priuationem & habitum nō est dare medium circa subiectum aptum natum, quum habeant contradictionem circa ipsum, ergo bonum & malum circa habitus susceptiuos nō habent aliquod medium, & ista ratio concludit de boni medio tam per abnegationem, quam per participationē, quia inter affirmationem & negationem (quorum vim habent priuatio & habitus) non est dare negationem mediam cum ipsa sit extremum, nec affirmationem per eandem rationem.

5. Si autē loquamur de medio inter extrema quæ sunt superfluum & diminutū, excessus & defectus, sic dicendum est quod omnis virtus moralis consistit in medio, & non solum illa, sed omnis virtus intellectualis acquisita. Et de virtute quidē morali patet hoc sic, Omnis virtus moralis inclinatur ad actum bonū, vt patet ex eius diffinitione, quæ est quod virtus habentē perficit, & eius opus bonum reddit, sed actus appetitus, ad quē perficitur & inclinatur virtus moralis non esset verē bonus, nisi consisteret in medio, ergo virtus perficit ad actum qui consistit in medio: si autē actus consistit in medio, & habitus suo modo cum habitus cauentur ex actibus. Quod autē actus appetitus non esset bonus, nisi consisteret in medio, probatur, quia bonitas cuiuslibet regulati & mensurati consistit in adæquatione ad suā regulam & mensuram: nunc est ita quod actus appetitus natus est regulari & mensurari per actum rationis: ergo bonitas eius consistit in hoc quod adæquatur recte rationi, malicia autem in hoc quod deficit à ratione sicut à sua regula & mensura, quod quidem contingit dupliciter, vel per hoc quod excedit mensuram, vel per hoc quod deficit ab ea, sicut in aliis regularis & mensuratis: æqualitas autem est medium inter excessum & defectum, ergo actus appetitus non esset bonus, nisi consisteret in

Sancto Porciano

medio, scilicet in adæquatione eius ad suam regulam; Tho. 1. 2. q. 64. art. 1. c. 3.

quæ est medium inter excessum & defectum.

6. De intellectualibus autē patet modo consimili, quia sicut ratio est regula & mensura appetitus, sic res est mensura actus intelligendi: & ideo sicut bonitas actus appetitus consistit in adæquatione ad rationē, sic veritas intellectus consistit in cōformitate ad rem: ex eo enim quod res est vel non est, est veritas in propositione & in ratione dicente rem esse quæ est, vel non esse quæ non est. Falsitas autē est in excessu vel defectu: est autem excessus secundum affirmationem, per quam dicitur esse, quod non est: defectus autem secundum negationem, per quam dicitur non esse quod est: ergo veritas quæ est bonitas intellectus, consistit in adæquatione ad rem, quæ adæquatio est medium inter excessum falsæ affirmationis & defectum falsæ negationis. Non solum igitur virtutes morales consistunt in medio, imò & virtutes intellectuales & per prius. Vnde Philoso. in 2. Ethic. probat medium virtutis moralis per medium artis. Ars autem est virtus intellectualis, vt patet ex 6. Ethicorum.

7. **AD** primum argumentum dicendum quod virtus est extremum secundum oppositionem boni & mali, & sic non tenet medium, sed solum tenet medium secundum oppositionem excessus & defectus, seu superflui, & diminuti quæ accipiuntur in comparatione ad regulā, & mensuram, quauis dictum Philosophi primo cœli & mundi, intelligatur de virtute naturali, quæ attenditur secundum summum & vltimum in quod potest potentia. De virtutibus autem acquisitis moralibus vel intellectualibus ibi non loquitur.

8. **AD** secundum dicendum quod medium in quo consistit bonum virtutis moralis nō semper attenditur secundum illud in quod tendit virtus, sed secundum circumstantias, secundum quas potest esse excessus & defectus respectu recte rationis: & sic in magnanimitate, & magnificencia, & virginitate est dare medium, non secundum illud in quod tendunt, sed secundum circumstantias, vt res datur in illud vt oportet, & quando oportet, & propter quod oportet. Excessus autem si tendatur in illud quando non oportet, vel vbi non oportet, vel propter quod non oportet: defectus autem si nō tendatur in illud quando oportet, & vbi oportet, & propter quod oportet. Vnde Philo. 4. Ethic. dicit quod magnanimitas est quidem magnitudine extremus, eo autem quod vt oportet medium, & idem intelligendum est in magnificencia & virginitate.

QVÆSTIO QVARTA.

Vtrum virtutes morales remaneant in patria.

Tho. 1. 2. q. 67. art. 1. c. 2.

Quarto queritur, vtrum virtutes morales remaneant in patria. Et videtur quod sic, quia Sapientia dicitur quod iustitia perpetua est & immortalis, sed iustitia est virtus moralis: ergo ipsa manet, & per eandem rationem ceteræ virtutes.

2. Item Christus fuit beatus, & tamen in ipso fuerunt virtutes morales, ergo erunt similiter in beatis.

3. **IN** contrarium est, quia in patria homines erunt similes angelis Mat. 22. Sed ridiculum est ponere virtutes morales in angelis, vt habetur 10. Ethic. ergo non sunt in beatis.

4. Item virtutes morales perficiuntur in vita actiua, sed illa cessabit in patria, nam beati vacabunt soli cōtemplationi, ergo non erunt ibi virtutes morales.

5. **RESPONSI**O. De virtutibus moralibus possumus loqui dupliciter, scilicet quantum ad actum, & quantum ad habitum. Si quantum ad actum sic non remaneant in patria. Cuius ratio est, quia nulla potentia quantumcūq; perfecta per habitū potest exire in actum, nisi habeat præsens obiectum, sed obiecta virtutum moralium non erunt in patria, ergo non erunt ibi actus virtutum moralium. Maior patet, quia siue obiectum sit causa per se ipsius actus, siue causa sine qua non: tamen semper requiritur obiectum. Minor patet, quia obiecta virtutum moralium sunt concupiscibilia & delectabilia ciborum & venereorum, quantum ad temperantiam, terribilia & tristitia, periculorum quantum ad fortitudinem, res cōmutabiles & di-